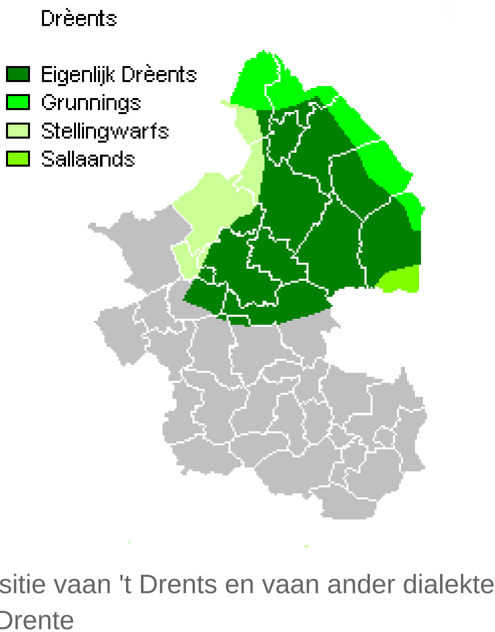
WIKIPEDIA

Drents

Van Wikipedia

Dit artikel is gesjreve (of begós) in 't Mestreechs. Laes hie wie v'r mit de versjillende saorte Limburgs ómgaon.

't **Drents** (autoniem *Drèents*) is 'n Nedersaksische dialekgroop kinmerkend veur de Nederlandse provincie Drente.

Positie vaan 't Drents en vaan ander dialekte in Drente

Inhawd

Definitie

Dao zien twie definities meugelek, 'n geografische en 'n taolkundege definitie. In de ierste definitie is *Drents* gewoen alle dialekte binne de provincie Drente. Dees visie weurt oonder mie aongehaange door de stiechting Drentse Taol.[1] Umtot binne de dialekte in Drente evels neet klein versjèlle zien definiëre väöl dialectologe 't Drents lever taolkundeg. De streiktaol besleit daan laank neet gans Drente en 't Drents weurt daan ouch boete de grenze vaan de provincie gesproke.

In de gaankbaar definitie rekent me 't Noordenvelds (gemeintes Noordenveld en Tynaarlo) en 't Veenkoloniaals (noordoostelek Drente) bij 't Gronings en 't Zuidwes-Noord-Drents (veural gemeinte Westerveld) bij 't Stellingwerfs. 't Stellingwerfs weurt alternatief ouch es deil vaan de Drentse taolgroop gerekend. E paar dialekte in 't uterste zuidooste, bij Schoonebeek, weure in de indeiling vaan Jo Daan zelfs tot 't Sallands gerekend (vaanwege d'n umlaut in de verkleinwäörd). Wel weer bij 't Drents hure daan de dialekte oet plaotse wie Staphorst, Rouveen, Nieuwleusen, Dedemsvaart, Balkbrug en Slagharen (in de gemeintes Staphorst en Hardenberg, zuug 't keertsje)

Indeiling

De stiechting Drentse Taol deilt 't Drents es volg op (de ciefers accordere mèt 't keertsje links):

1. Noordenvelds
2. Veenkoloniaals
3. Zuidoos-Veendrents
4. Zuidoos-Zanddrents
5. Midden-Drents
6. Zuidwes-Noord-Drents
7. Zuidwes-Zuid-Drents

Aofgezeen vaan 't feit tot neet al die grope bij 't Drents weure gerekend, deile sommege lui de Drentse dialecte ouch wel anders in, of geve ander naome aon dezelfde grope.

Kinmerke

De taolkundege definitie vaan 't Drents is negatief: Drents zien Nedersaksische dialekte die neet Gronings-Oosfries, neet Sallands en neet Twents-Wesfaals zien. 't Mis de klaankinnovaties vaan 't Gronings en heet ouch geinen umlaut in verkleinwäörd.

Klaanke

De klaankliere vaan de Drentse dialekte vertuine dudelek invlode en verwantsjappe vaan alle kante. Um te beginne vèlt op tot de westeleke klaanke *uu*, *oe* en *ie* in wäörd wie *huus*, *goed* en *niet* hiel wied nao 't ooste zien geavveceerd, dewijl zuidelek vaan Drente (in Twente en d'n Achterhook) de aw wäörd *hoes*, *good* en *neet* väöl wijer nao 't weste nog staand höbbe gehawwe. Ouch Groningsen invlood klink door: in väöl dialekte kin de *ee* 'n *ei* weure(in 't Gronings zelf, en dus ouch in 't noorde en noordooste vaan Drente, klink op dezelfde plaots 'n *ai*). Zoewel d'n invlood oet de westeleke dialekte es oet Groninge is mesjiens te verklaore oet 't lieg prestiesj wat Drente had: 't erm en lendelek gebeed moot gere taolkinmerke vaan ander gebeier höbbe euvergenome. Get soortgelieks nump me trouwes aon veur de Veluwe.

In 't eigelek Drents blijf de vaan oersprunk korte meh allewijl lang *a* in wäörd wie *water* good behawwe. Dat steit in contras mèt 't Gronings (wat de aajd-lang en de verlèngde a samenump in *ao* of *oa*) en 't Stellingwerfs (boe-in de verlengde a in *ae* veranderd is). Daodoor kin me binne de provinciegrenze de volgende zinnekes hure:

- Zuidoos-Zanddrents: *Daor klatert het water tegen de glazen dat het davert*.
- Zuidwes-Noord-Drents: *Daor klaetert het waeter tegen de glaezen dat het daevert*.
- Noordenvelds: *Daor klaotert het waoter tegen de glaozen dat het daovert*.

Grammair

De grammair vaan de Drentse dialekte is neet in ein paragraaf te besjrieve. 'r Is dao wèrkelek neet uniform genoog veur. Wat veur alle Drentse dialekte, boete die vaan Schoonebeek en Nieuw-Schoonebeek, opgeit is 't oontbreke vaan umalut in verkleinwäörd. In de Nedersaksische dialekte is de umlautslijn 'n belangrieke horizontaol loupende isoglos. 't Stellingwerfs en 't Gronings höbbe ouch gein umlaut in verkleinwäörd, 't Sallands, Twents, Achterhooks en väöl Veluwse dialekte wel.

't Einheidsmiervoud kin in 't Drents zoewel op *-t* es op *-en* oetgoon. De ierste meneer is normaol veur 't Nedersaksisch, de twiede is in principe typisch Gronings (vaan Friesen oersprunk, en ouch in 't Hollands presint). Toch löp de grens tösse *wij ma(o)ken* en *wij maa/okt* neet gliek mèt de grens tösse Drents en Greunings. Sommege Veenkoloniaalse dialekte vörme hun miervoud gewoen op *-t*, en op de zandgrun in 't midde vaan de provincie vint me ouch enclaves boe-in 't miervoud op *-en* hiers.

In de mieste dialekte kump 't wäördsje *doe* neet veur. Dit is op versjèllende plaotse weer wel 't geval, neet allein in 't Noordenveld en de Veenkolonië, meh ouch in Schoonebeek.

Dialekverluus en -behaajd

't Aondeil vaan dialeksprekers in de Drentse bevolking bedräög oongeveer de helf. Dit is relatief wieneg in verglieking mèt väöl ander dialekte in Nederland en 't Belsj. Umtot de mieste sprekers awwere en lieger opgeleide zien moot me 't Drents es bedreig besjouwe. 't Is neet oondinkbaar tot 't op termijn zal verdwijne of in de marge terech zal koume. Toch leef 't Drents nog dudelek oonder (e deil vaan) de jóngere. 't Succes vaan 'ne band wie Skik (zuug oonder) maak dat dudelek.

Literatuur en muziek

't Drents weurt vrij väöl opgsjreve. 't Ierste gedrökde werk in 't Drents, vaan de haand vaan 'n zeker Barbara Maria van Lier (1751-1778). De Drentse literatuur is dös neet jónger es de Limburgse. In de negentiende iew volgde mie tekste, väöl gediechter en streekromans. In de twintegste iew, en zeker nao d'n oorlog, kaom d'r 'n groete productie op gaank. Zoe woort in 1953 de Drentse Sjrieverskrink opgeriech. Sins 1979 veurzuut 't blaad *Roet* ("oonkruid") in Drentse literatuur.

De Drentse muziek begós in 1940 mèt 't *Bonte Bitse Cabaret* oet Roden. In 1948 woorte *De Thrianta's* opgeriech. Drentstaolege muziek waor in de jaore nao d'n oorlog te hure op Radio Noord. Later woort 't Duo Karst in de ganse provincie populair. Roond 1980 kraoge The Dutch Boys en 't Börker Trio zelfs landeleke bekindheid mèt Drentstaoleg werk. Bij al dees grope geit 't veural um pretentieloeze fies- en/of volksmuziek. De bekindste en door muziekcritici mies gewaordeerde band woort in de jaore negeteg Skik oet Erica. Skik-zenger Daniël Lohues begós in de jaore 2000 'n solo-carrièr, ouch mèt Drentstaoleg werk. Mooi Wark is 'ne boererockband oet Drenthe in de traditie vaan Normaal. De zengeres Martijje bringk jazzechteg repertoir in 't Drents.

't Drents woort in de jaore zeveteg hiel bekind es de taol vaan de tv-serie *Bartje*, nao 't glieknaomeg book vaan Anne de Vries. 't Dialek woort hei neet oondertiteld.

Rifferenties

1. http://www.drentsetaol.nl/ "[A]lle dialecten die binnen de previnciegrèens spreuken wordt, bint Drèents. Het iene dialect is niet beter as ‘t aandere; ‘t is... aans."

Extern links

- Drentstaolege artikele op de Nederlands-Nedersaksische Wikipedia
- Stiechting Drentse Taol (http://www.drentsetaol.nl/)
- 't Verhaol vaan de Verlore Zoon in 't dialek vaan Meppel (http://www.meertens.nl/books/winkler/meppel.html) (Zuidwes-Zuid-Drents)
- Idem, in 't dialek vaan Zweeloo (http://www.meertens.nl/books/winkler/zweeloo.html) (Zuidoos-Zanddrents)